

ἀρονοψώμι τό, ἀμάρι. ἀρονοψώμι Μακεδ. ἀρονοψώμα Μακεδ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρονί καὶ ψωμί.

Ψωμί τὸ ὁποῖον οἱ βοσκοὶ φέρουν εἰς τὴν μάνδραν.

ἀρόδο ἐπίρρ. σύνηθ. ἀρόδου Κέρκ. Μεγίστ. Σύμ. δρ. κ.ά.

Ἐκ τοῦ Βενετ. *rota*.

1) Ὡς ναυτικὸς ὄρ., μακρὰν τῆς παραλίας, ἐπὶ πλοίου κινηθέντος ἔξωθεν λιμένος ἢ ἀγκυροβολίου πρὸς ἐπικοινωνεῖν μετὰ τῆς ξηρᾶς βραχείας διαρκείας σύνηθ.: Ἀράζω ἐπείκομαι - τραυῶ - φουντάρω ἀρόδο σύνηθ. Τὸ καῖκι ἔκατσε γάνει βόρτες ἀρόδου Κέρκ. β) Μακρὰν πολλαχ.: Κάθομαι ἀρόδο πολλαχ. || Φρ. Τὸν ἔχουν ἀρόδου (κρατοῦν αὐτὸν εἰς ἀπόστασιν, δὲν τὸν συναναστρέφονται) Μεγίστ. Πᾶρε ἀρόδο! (φύγε! Συνών. φρ. πᾶρε πόδι!) Πελοπ. (Καλάβρυτ.) Συνών. ἀλλάργα 1. γ) Μακρόθεν Κέρκ.: Μοῦ χρωστᾷται κατὶ λεφτὰ καὶ περνᾷ ἀρόδου. 2) Οὐχὶ κατ' εὐθείαν, ἀλλὰ δι' ἐλιγμῶν πολλαχ.: Ἐρχεται ἀρόδο.

ἀρολιθάκι τό, Κρήτ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀρόλιθος.

Μικρὸς φυσικὸς ἢ τεχνητὸς λάκκος ἐπὶ πέτρας εἰς τὸν ὁποῖον συνάγεται βρόχινον ὕδωρ.: Ἄσμι.

Κ' ἐσὺ τὸ πίνεις τὸ κρασί σὲ φαρφουρί φλιτζάνι
κ' ἐγὼ τὸ πίνω τὸ νερὸ 'ς τῇ γῆς τ' ἀρολιθάκι.

ἀρόλιθος ὁ, Ἀντικύθ. Κρήτ. — Λεξ. Βλαστ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρόδς καὶ λίθος.

Φυσικὸς ἢ τεχνητὸς λάκκος ἐπὶ πέτρας εἰς τὸν ὁποῖον συνάγεται ὕδωρ τῆς βροχῆς ἐνθ' ἄν.: Ξάνοιξε νὰ δῆς ἂν ἔχη ὁ ἀρόλιθος νερὸ νὰ φέρῃς μὲ 'ολγὰ νὰ τὸ πιοῦμε ('ολγὰ = γουλεῖ) Κρήτ. Δὲν ἤβρεξε γιὰ νὰ γεμίσουν οἱ -ῖ- ἀρόλιθοι νερὸ αὐτόθ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Κρήτ. Χίος.

ἄρον ἄρον ἐπίρρ. κοιν. καὶ Πόντ. (Τραπ.) ἄρον ἄρον βόρ. ἰδιώμ. ἀρονάρον Πελοπ. (Βούρβουρ.) ἀρονάρον Πελοπ. (Βούρβουρ.) ἄρο ἄρ' Σάμ. ἄρ' ἄρ' Σάμ. ἀρονάρ' Σάμ. ἄρον μᾶρον Θράκ. (Καλλίπ.) ἄρον τοῦ μᾶρον Θράκ.

Ἡ ἀρχ. προστ. τοῦ ρ. αἶρω εἰσελθοῦσα εἰς τὴν λαλουμένην γλῶσσαν ἐκ τοῦ εὐαγγελικοῦ χωρίου τοῦ Ἰωάνν. 19,15 «οἱ δὲ ἐκράυγαζον, ἄρον ἄρον σταύρωσον αὐτόν» καὶ καταντήσασα εἰς χρῆσιν ἐπιρρηματικὴν. Τὸ ἄρον μᾶρον ἐκ παρασχετισμοῦ πρὸς τὸ ἄρα μάρα, περὶ οὗ ἰδ. ἄρα (II).

1) Μετὰ τάχους ἐνθ' ἄν.: Φρ. Τὸν ἔβγαλαν ἔξω - τὸν πῆραν - τὸν σήκωσαν ἄρον ἄρον. Ἐκαμε τὴ δουλειά του ἄρον ἄρον. Ἦρθαν καὶ με πῆραν ἄρον ἄρον κοιν. Ἄρον μᾶρον τὸν βάσαν 'ς τὴν κάμαρα Καλλίπ. Οὐ γιός - ι - μ' θέλ' ἄρ' ἄρ' νὰ φύγ' Σάμ. || Παροιμ. φρ. Ἄρον ἄρον σταύρωσον! (ἐπὶ ταχείας καὶ ἀδίκου καταδίκης) πολλαχ. 2) Βιαίως, ἀναγκαστικῶς ἐνθ' ἄν.: Ἄρον ἄρον τὸν ἔβγαλαν ἔξω κοιν. Ἐποίκανε με ἄρον ἄρον σταύρωσον ἄτον (με ἤρπασαν βιαίως) Τραπ. Ἄρον ἄρον παίρουν τὸν (τὸν παίρνουν) Λυκ. (Λιβύσσ.)

ἀροπέρυσσι ἐπίρρ. ἀμάρι. ἀροπέρυσσι Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ συνδ. ἄρα καὶ τοῦ ἐπίρρ. πέρυσσι, παρ' ὃ καὶ ὁ πέρυσσι.

Πέρυσσι (ἢ χρονικὴ σημ. νοεῖται ἀόριστός πως): Ἀροπέρυσσι ἔχτισ' ἄτο. Συνών. *ἀροπέρυσσι - καὶ ἔσω.

***ἀροπέρυσσι - καὶ ἔσω** ἐπίρρ. ἀροπέρυσσι - κέσ' Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς ἄρ' ὁπέρυσσι καὶ ἔσω.

Ἀροπέρυσσι, ὁ ἰδ.

***ἀροπέρυσσι - καὶ κάτω** ἐπίρρ. ἀροπέρυσσι - καὶ καὶ Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς ἄρ' ὁπέρυσσι καὶ κάτω.

Πέρυσσι (διαφέρει τοῦ ἀροπέρυσσι ὅτι ὀρίζει τὸν χρόνον ἐγγύτερον πρὸς τὸ παρόν): Ἀροπέρυσσι - καὶ καὶ ἐπέθανεν.

-αρος κατάλ. παραγωγικὴ κοιν. Θηλ. -άρα κοιν. καὶ Τσακων.

Ἐκ τῶν εἰς -άρι οὐσ., οἷον γομάρι, δοκάρει, κονβάρει, πιθάρει κττ., ἐσχηματίσθησαν διὰ τῶν καταλ. -ος -α τὰ μετὰ σημ. μεγεθυντικῆς οὐσ. γόμαρος καὶ γομάρα, δόκαρος καὶ δοκάρει, πίθαρος καὶ πιθάρει, ἐκ τούτων δὲ ἀπεσπασθήσαν ὡς αὐτοτελεῖς παραγωγικαὶ καταλ. τὸ -αρος -άρα. Πβ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾷ 29 (1917) Λεξικογρ. Ἀρχ. 8.

Δι' αὐτῶν σχηματίζονται 1) Μεγεθυντικὰ οὐσιαστικῶν, οἷον: ἀγελάδα - ἀγελάδα, ἀκρίδα - ἀκρίδαρος καὶ ἀκριδάρα, ἄλλογο - ἄλλογάρα, ἄλυσίδα - ἄλυσίδα, ἄναμμα - ἄναμμάρα, ἄντζα - ἄντζάρα, ἄντρας - ἄντραρος, ἀπίδι - ἀπίδαρος, ἀπλάδνα - ἀπλάδναρα, ἀρμάθα - ἀρμαθάρει, ἀφτί - ἀφταρος καὶ ἀφτάρα, γυναικα - γυναικάρα, βυζι - βύζαρος καὶ βυζάρα, κλέφτης - κλέφταρος, κοιλιά - κοιλάρα, κομμάτι - κομματάρει, κορδόνι - κορδόνταρος, μύτι - μύταρος καὶ μυτάρει, παιδί - παίδαρος, σπίτι - σπιτάρος καὶ σπιτάρει, σῦκο - σύκαρος, τρόμος - τρομάρα, φωνή - φωνάρα κττ., ἔτι δὲ καὶ ὀνόματα κύρια καὶ ἐπώνυμα καὶ ἐθνικά, οἷον: Ἀράρης - Ἀράραρος, Ἀρβανίτης - Ἀρβανίταρος, Βασίλειος - Βασίλαρος, Βενιζέλος - Βενιζέλαρος, Γιάννης - Γιάνναρος, Δημήτριος - Δημήτραρος, Μερκούρης - Μερκούραρος καὶ Κατερίνη - Κατερινάρα, Λενιώ - Λενάρα, Μαριγώ - Μαριγάρα κττ. β) Τὸ -αρος ὑποκαθίσταται ἐνίοτε εἰς τὴν κατάλ. -άρις ἢ -ίρις, οἷον: ἀναμαλλίρις - ἀναμάλμαρος.

2) Διὰ τοῦ θηλ. -άρα ἀμαυρωθείσης τῆς μεγεθυντικῆς σημ. σχηματίζονται οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν α) Δηλοῦντα ὅτι καὶ τὸ πρωτότυπον, οἷον: ἀγρίμα - ἀγριεμάρα, ἀνακάτωμα - ἀνακατωμάρα, ἀντέρωμα - ἀντερωμάρα, ἀξίωμα - ἀξιωμαρά, ἀποκάμωμα - ἀποκαμωμάρα, ἀπομωραμός - ἀπομωραμάρα, ἀπόσταμα ἢ ἀποσταμός - ἀποσταμάρα, παλάβωμα ἢ παλαβωμός - παλαβωμάρα, στράβωμα ἢ στραβωμός - στραβωμάρα κττ. β) Δηλοῦντα τὸν ἔχοντα τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλούμενον, οἷον: ἀρμεχτό - ἀρμεχτάρα κττ.

ἄρος τό, Πόντ. (Οἶν.)

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἀρὺς (δι' ὃ ἰδ. ἀραιός) καθὼς καὶ πλατὺς - πλάτος, φαρδὺς - φάρδος κττ.

Τὸ μεταξὺ πραγμάτων κενὸν διάστημα, ἀραίωμα.

ἄροδς ὁ, Πελοπ. (Λακων. Μάν.) Χίος κ.ά. — Λεξ. Βλαστ. 481 ἄροδς Σκυρ. ἄροδς Τσακων. ἄροδς Πελοπ. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἄροδς. Ἡσυχ. «ἄροδς... κοιλιάς, ἐν αἷς ὕδωρ ἀθροίζεται ὁμβριον». Πβ. MDeffner ἐν Bezzenb. Beitr. 5, 238 κέξ. ΓΧατζιδ. ἐν Τεσσαρακονταετ. ΚΚόντου (1909) 23 καὶ Κ'Αμαντ. ἐν Ἀθηνᾷ 27 (1915) Λεξικογρ. Ἀρχ. 23. Ὁ τύπ. ἄροδς ἐκ τῆς αἰτιατ. τὸν ἄρον καθὼς καὶ νοῦρά, νῶμος κττ.

1) Λάκκος φυσικὸς ἢ τεχνητὸς εἰς πέτραν εἰς τὸν ὁποῖον συνάγεται ὕδωρ βρόχινον ἢ θαλάσσιον Πελοπ. (Λακων. Μάν.) Σκυρ. Τσακων. Χίος κ.ά.: Πᾶμε 'ς τὸν ἄροδ νὰ πιοῦμε νερὸ Λακων. Ἀρόδς τρυπητὸς (ὁ ἔχων ὀπὴν διὰ τῆς ὁποίας διαρρέει τὸ ὕδωρ) αὐτόθ. Εὔρα 'ς ἕνα ἄροδ νερὸ τοαὶ ξεδίπασα Σκυρ. Ἐμε θὰ ἐρέσωμε δύο τῶετ' ἄροι με ὕω ψουχρὲ (θὰ εὐρωμεν δύο τρεῖς ἄρους με ὕδωρ ψυχρόν) Τσακων. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Κάρπ. Πελοπ. (Λακων.) Χίος.

2) Τὸ ἐντὸς ἀροῦ συναγόμενον ὕδωρ τῆς βροχῆς ἢ τῆς

